

EN LITEN BOK

Till dig som arbetar med texten **Människan – och andra naturliga orsaker:**

Beroende på vilket vitsord du strävar efter kan du välja vilka uppgifter du gör.

LÄTT: läs sidorna 3–12 och gör uppgifterna 1, 3, 4 och 12.

MELLAN: läs hela texten och gör uppgifterna 1, 2, 3, 4, 5, och 12.

UTMANING: läs hela texten och gör uppgifterna 1–12.

Innan du läser texten, gör de här uppgifterna:

Bekanta dig med författaren Marcus Rosenlund:

1. Läs den korta intervjun med författaren Marcus Rosenlund, som du hittar på enlitenbok.fi.
2. Vad arbetar Marcus Rosenlund med? Vilken övrig information hittar du om honom?
3. Läs titeln och underrubrikerna i hela texten. Vad tror du att du kommer att få läsa om?

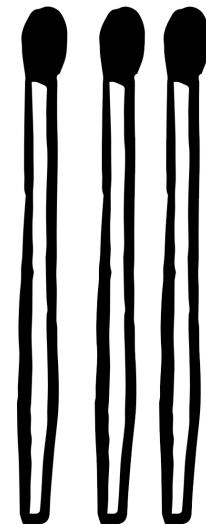
Medan du läser texten kan du göra den här uppgiften:

4. Innehållet

– Gör en tankekarta över innehållet i texten.

Slå upp ord du inte förstår.

Ta reda på mera om fakta om det finns något som du inte förstår, eller något du vill veta mer om.

Efter att du läst texten kan du arbeta med de här frågorna:

5. Budskap

– I en populärvetenskaplig text är det viktigt att väcka läsarens intresse. För att göra det behövs ett tydligt budskap. Vilket är budskapet i **Människan – och andra naturliga orsaker?**

6. De journalistiska frågorna

En journalistisk text ska svara på de fem journalistiska frågorna: vad, vem, när, varför och hur? En populärvetenskaplig text behöver inte svara på alla dessa frågor, men de fungerar bra som verktyg för att analysera texten.

– Hittar du svar på de journalistiska frågorna i Människan – och andra naturliga orsaker?
Försök svara på frågorna:

- Vad handlar texten om?
- Vem handlar texten om?
- När sker händelserna i texten?
- Varför är texten skriven?
- Hur beskrivs händelserna i texten?

7. Viktiga ord

- Vilka fem ord tycker du att är viktigast i texten? Förklara varför du anser att just de här orden är viktiga.
- Vilka geografiska platser nämns i texten? Strecka under, ringa in eller skriv upp platser som nämns.
- Strecka under, ringa in eller skriv upp ställen i texten där vädret beskrivs.

8. Faktagranskning

- Kolla upp källhänvisningarna som är listade i slutet av materialet. Verkar källorna trovärdiga? Hur kan du avgöra om en källa är trovärdig eller inte?
- Ta reda på vad någon annan expert har skrivit om klimatpåverkan. Exempel på klimatexperter är Al Gore och Naomi Klein, Isabella Lövin och Hans Rosling.

9. Retorik

En populärvetenskaplig text skiljer sig från en vanlig faktatext genom tilltalet. Texten får också vara mer känslofyllt än en vanlig faktatext.

- Hurdant tilltal använder sig författaren av?
- Hur argumenterar Marcus Rosenlund för sin sak?
- Hurdana känslor hittar du i texten?

10. Bildspråk

En populärvetenskaplig text kan ofta innehålla svårförståelig fakta, som författaren försöker skriva om på ett sådant sätt att läsaren förstår. Det är en av orsakerna till att författare av faktatexter använder mycket metaforer och liknelser.

Metafor – till exempel *Du är en klippa.*

Liknelse – då man jämför något genast vid ordet, till exempel *Att bli dumpad var lika oväntat som en kalldusch.*

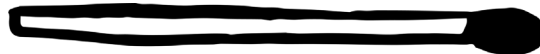
- Hittar du metaforer eller liknelser i texten? Strecka under, ringa in eller skriv upp de metaforer och liknelser du hittar.
- Vad har tidsmaskinen för funktion i texten?

11. Stilmedel

- I en populärvetenskaplig text är det viktigt att väcka läsarens intresse. Hur skulle du säga att Rosenlund väcker läsarens intresse? Tänk till exempel på tilltal, ordval, liknelser och metaforer.

12. Egna åsikter

- Vilka tankar väckte texten hos dig?
- Är du av samma eller olika åsikt som författaren? Argumentera för din åsikt: varför tycker du som du gör?

Källhänvisningar till Marcus text:

svenska.yle.fi/artikel/2013/06/13/kvanthopp-naset-som-forandade-varlden

ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5172247

cleveland.com/opinion/index.ssf/2014/06/an_ancient_solution_to_a_moder

antediluviansalad.blogspot.fi/2013/07/azolla-fern-that-took-over-arctic-ocean

advances.sciencemag.org/content/3/1/e1601666